

Starptautiskās ekonomiskās attiecības

ĀRĒJĀS TIRDZNIECĪBAS POLITIKA:

- brīvā tirdzniecība;
- protekcionisms.
Mūsdienās nav sastopami tīrā veidā – kombinācijas ir atkarīgas no konkrētās ekonomiskās un politiskās situācijas
- BRĪVĀ TIRDZNIECĪBA:
 - ✓ valsts neierobežo ne preču eksportu, ne importu;
 - ✓ darbojas relatīvo priekšrocību princips;
 - ✓ vietējo preču pieprasījums samazinās, bet importa pieaug;
 - ✓ izdevīgi patērētājiem, nevis vietējiem ražotājiem.
- PROTEKCIONISMS:
 - ✓ iekšējā tirgus aizsardzība;
 - ✓ valsts kontrolē starptautisko tirdzniecību.

PROTEKCIONISMA POLITIKAS METODES:

- tarifu regulēšana;
- ārpustarifu regulēšana.

Tarifu (nodokļu) regulēšanas metodes

Muitas (tarifs) nodoklis

- uzcenojums precei, kas atspoguļojas cenā un ko samaksā preces patērētājs.

MUITAS NODOKĻA FUNKCIJAS:

- Fiskālā – muitas nodokļi ir fiskālās nodevas valsts budžeta ieņēmumu palielināšanai;
- Protekcioniskā – iekšējā tirgus un vietējo ražotāju aizsardzība no ārzemju konkurences.

Muitas nodokļi ir diferencēti dažādām preču grupām, ņemot vērā to nozīmi valsts ekonomikā.
- Tirgus sabalansēšanas – valsts iekšējā tirgus līdzsvara saglabāšana.
- Ievedmuita un izvedmuita □ valsts nodokļu politika □ iespēja palielināt valsts budžetu, bet izraisa vispārēju cenu kāpumu.

Tarifu veidi

Importa muitas tarifi ir nodokļu veids, kuru valsts piemēro no citām valstīm importētām precēm.

Eksporta muitas tarifi ir nodokļu veids, kuru valsts piemēro uz citām valstīm eksportētām precēm.

Eksporta tarifi tiek lietoti retāk un daudzviet tie ir pat aizliegti. Tos visbiežāk lieto **mazāk attīstītas valstis**. Lai uzturētu noteiktu cenu ⇒ mākslīgi veidota cena, kas nav konkurenci attīstoša un nenāk sabiedrībai par labu.

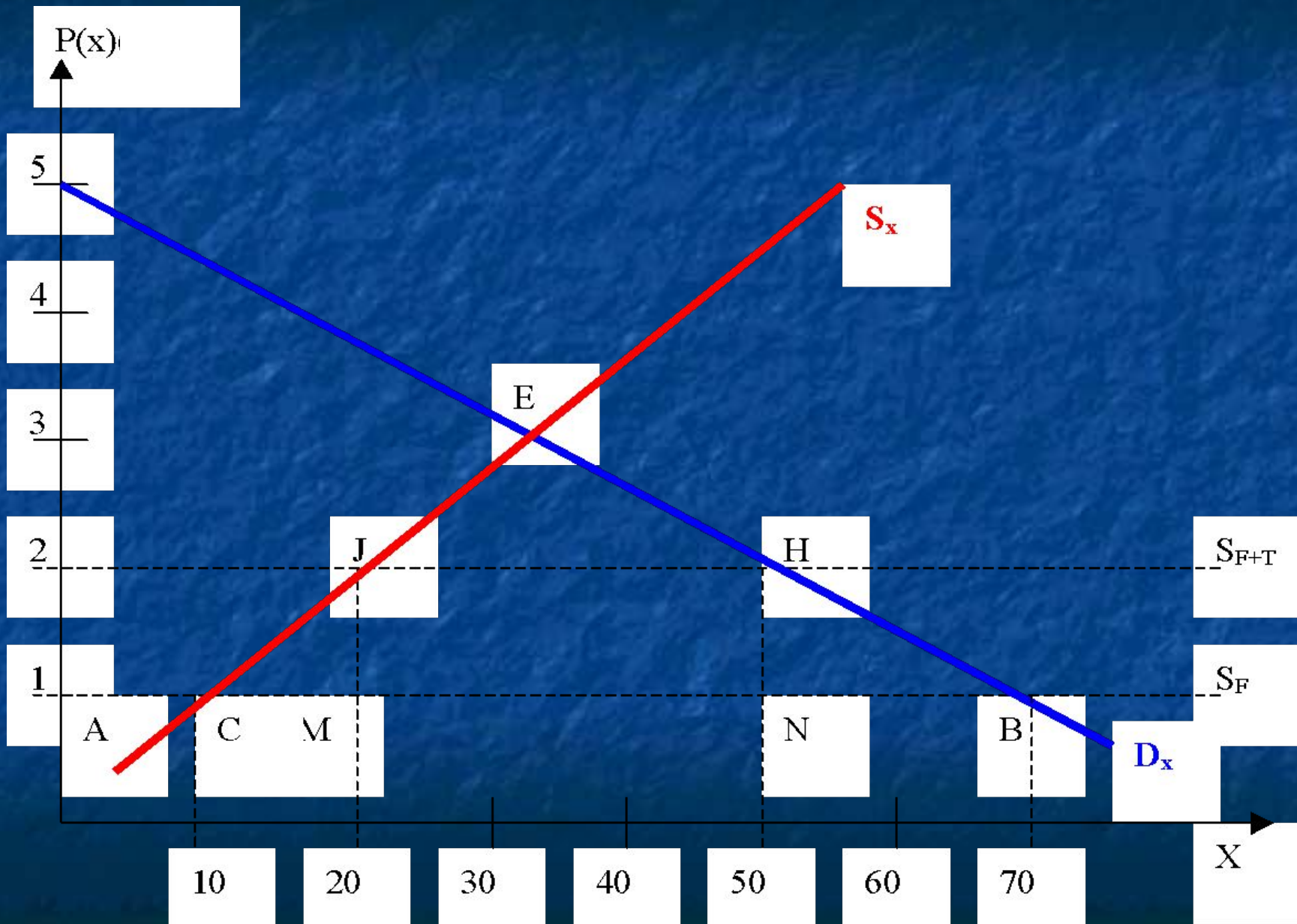
Dažās **attīstītās valstīs** eksporta tarifus lieto ar mērķi atbalstīt kādas noteiktas nozares attīstību valstī, it sevišķi tādu, kurā ir lieli nodokļu apjomi.

Tarifi pēc savas būtības un piemērošanas veida **var tikt iedalīti** 3 grupās:

- ▣ tarifs kā fiksēts % no preces vērtības*
- ▣ tarifs kā fiksēta summa par preces vienību
- ▣ saliktais tarifs, t.i., abu iepriekšējo tarifu grupu kombinācija

* -ES vairāk lietotā tarifu grupa

Tarifa dalējā līdzsvara efekts

ĀRPUSTARIFU REGULĒŠANAS METODEDES:

(nav saistītas ar tiešu uzcenojumu precēm)

1. kvotas
2. brīvprātīga eksporta ierobežošana
3. dažādas tehniskas barjeras (kvalitātes prasības)
4. administratīvās barjeras

Importa vai eksporta kvota – noteikts ievedamo vai izvedamo preču maksimālais apjoms.

Atšķirībā no muitas nodokļa, kvota nedod valstij ienākumus

- **EKSPORTA KVOTAS** – aizsargā iekšējo tirgu no preču aizplūšanas
- **IMPORTA KVOTAS** – aizsargā iekšējo tirgu no pārāk lielas importēto preču ieviešanas

Importa kvotu lietošanas iemesli:

- importa kvota nepalielina importa izmaksas
- importa kvota dod valdībai daudz lielākas izvēles iespējas, realizējot tirdzniecības politiku
- importa kvotu daudz vienkāršāk ir lietot un ieviest nekā importa tarifu.

Importa kvota ir bīstama vai nevēlama šādos gadījumos:

- *ja importa kvota veicina ražošanas monopolizāciju*

sekas: importa kvotas lietošana valstī izmaksās dārgāk kā līdzīga tarifa lietošana, ja valstī ir tendence uz monopolizāciju. Uzņēmums var diktēt cenu, nerēķinoties ar konkurenci, kā rezultātā var būt arī lieli zaudējumi

- *ja importa kvotu licences ir lietotas neefektīvi*

sekas: kvota valstī var radīt daudz lielākus zaudējumus nekā tarifs, gadījumā, ja tā kļūst par iemeslu eksportētāju monopolstāvoklim valstī. Šādas darbības rezultātā ieguvums no cenas palielināšanās tiek novirzīts preces importētājam.

Mūsdienās PTO ļauj valstīm pielietot importa kvotas tikai gadījumā, ja valsti ir radušies negaidīti sarežģījumi maksājumu bilanci.

„BRĪVPRĀTĪGA” EKSPORTA IEROBEŽOŠANA

- „BRĪVPRĀTĪGA” EKSPORTA IEROBEŽOŠANA - eksporta ierobežošana uz vienošanās pamata, kad tirdzniecības partneris apņemas savu eksportu nepalielināt
- **Praksē** šādi ierobežojumi tiek pielietoti importētājvalsts politiska spiediena rezultātā vai citu draudu rezultātā